

АРХИВ

Библиотека Архива Србије у контексту историјских и културних прилика

Татјана Јовановић

Виши библиотекар

Панчево, 25. и 26. мај 2017.

АРХИВ

ОСНИВАЊЕ

- Донетим законом од 2. децембра 1898. године основана је Државна архива у Београду, док је са радом започела тек 1. јануара 1900. године.
- Још пре него што се приступило сакупљању архивске грађе, започето је са стварањем Библиотеке.

АРХИВ

Први библиотекар

- Први библиотекар, као писар I класе, био је Радоје Домановић који је остао на дужности у Архиву до 14. маја 1901. године.
- Својом руком завео је књиге у библиотечком инвентару од броја три до тридесет и три, и предложио да се одређен број наслова набави за Библиотеку које би „потпомогле“ у раду.

АРХИВ

Први светски рат

- Догађаји који су уследили након Сарајевског атентата 1914. године, за читав српски народ, све институције, па и за Државну архиву, представљају праву голготу.
- Поверљива преписка у 8 сандука као и 141 сандук аката, књига, печата заједно са касом и архивом Александра Обреновића евакуисано је возом.

АРХИВ

- Спасено је 112 сандука архивске грађе на слепом колосеку железничке станице у Крушевцу. Касније, 1917. и 1918. године окупатори значајни део архивске грађе Државне архиве пребацују у Беч и припајају неком од тадашњих архива.
- Међу несталом грађом било је и 525 књига из Библиотеке Државне архиве, које су расуте по околним земљама за време окупације. Неколицина књига је враћена са другим стварима, канцеларијским инвентаром и намештајем.

АРХИВ

Други светски рат

- Други светски рат и окупација, од зграде Државне архиве прави сабиралиште за заплењену и опљачкану имовину Јевреја. Од депоа са архивском грађом, канцеларија, читаонице и библиотеке направљени су магацини.
- Године 1943. архивска грађа и Библиотека се селе на Технички факултет. У мају 1944. Немци заузимају и зграду Техничког факултета, тако да су архива и Библиотека још једном пресељени у сутеренске просторије Универзитетске библиотеке.

Библиотека Архива Србије у другој половини 20. века

- Један испретуран магацин, требао је да се претвори у организовану и систематски уређену библиотеку. Године 1949. образована је комисија са задатком да провери стање библиотеке, сравни инвентар са картотеком, издвоји књиге које нису потребне и да сувишне примерке замени или расходује.
- У Библиотеку долазе први стручњаци, који започињу рад на преуређењу и попуњавању књижних фондова. Као основа за размештај књига употребљена је Универзална децимална класификација, док су наслови размештани по азбучном реду. Успостављају се и три основна каталога – ауторски, стручни и аналитички.

Основни задатак Библиотеке Архива Србије

- Сакупља литературу која прати и допуњује архивску грађу коју чува Архив Србије. С тога, фонд књига је подељен на две основне целине.
- Први, представља стари период који се односи на 19. и почетак 20. века – период Кнежевине и Краљевине Србије до успостављања Југословенске државе. Друга целина библиотечног фонда односи се на новији период архивске грађе – Други светски рат, социјалистички период, историја Југословенских народа.

АРХИВ

Библиотечки фонд

- Библиотека прати и набавља књиге које се односе на историографију Србије.
- Сакупља споменице, школске извештаје, законе, зборнике, каталоге, телефонске именике, календаре, алманахе, мемоарску грађу, војну литературу, статистику, пописе становништва, стару и ретку књигу, архивистику и још много тога.
- Прикупља се и велики број приручне литературе која пружа велику помоћ током истраживања – шематизми, зборници закона, статистичко-географски речници, стенографске белешке Народне скупштине, службени гласници, службене новине, државописи, архивски инвентари, каталози, архивски водичи...

Серијске публикације

- Стари часописи и новине су посебно издвојени у депоу за серијске публикације у централној згради Архива, док се страни стручни часописи и текући укоричени дневни листови чувају у два депоа у другој згради Архива у Железнику.
- Можемо да издвојимо неке наслове које имамо сачуване у дужем континуитету. Пре свега, комплет *Српских новина* од 1834, *Службене новине* од 1919, *Вечерње новости* од 1893, *Службени војни лист* од 1881, *Тежак* од 1870....
- Од часописа чувамо *Летопис Матице Српске* од 1824, *Гласник друштва Србске словесности* од 1847, *Босанску вилу* од 1886, *Отаџбину* од 1875...
- Од страних стручних часописа који се набављају путем годишње претплате, могу да се издвоје *Der Archivar* од 1947, *Studies in conseravtion* од 1975, *Restaurator* од 1983. и *Restauratio* од 1996.

АРХИВ

Данас...

- Библиотека је интегрисана служба у Архиву Србије.
- На годишњем нивоу се изда преко 2500 монографских и серијских публикација за око 200 корисника, који истражују архивску и библиотечку грађу искључиво у архивским читаоницама.
- У њој истражују многе значајне личности.
- Библиотека је укључена у многе активности које Архив Србије остварује. Учествоје у организовању изложби, у реализацији стручног течаја за архивисте, семинару за архивске регистратуре, својом литературом помаже у објављивању архивске грађе, као и другим активностима и пројектима које покреће.

АРХИВ

Закључак

- **Историјски контекст и културне прилике су веома повезане што може да се закључи из приче о једној библиотеци, а значајно утичу на одређивање колективног идентитета.**
- **Поред историје, садашњост треба да има кључни моменат.**
- **Значај библиотека је пресудан, јер оне могу да допринесу бољем разумевању садашњости, својом литературом, да покажу пут за будућност, као и да остану верни чувари трагова прошлости.**

АРХИВ

**Захваљујем на издвојеној
пажњи !**

Изложба
"Српски јунаци"
29. април - 31. мај 2019.
Београд